

ВАЖЛИВІСТЬ ОБЧИСЛЕННЯ ЦІНИ ЗЛОЧИННОСТІ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В ЦІЛОМУ

Анотація. У тезах розглянута важливість обчислення ціни злочинності для формування успішної кримінальної політики держави.

Ключові слова: злочинність, ціна злочинності, важливість ціни злочинності.

Анотація. В тезисах рассмотрена важность вычисления цены преступности для формирования успешной криминальной политики государства.

Ключевые слова: преступность, цена преступности, важность цены преступности.

Summary. In theses examined the importance of cost of crime calculation for forming the successful state crime policy.

Keywords: criminality, cost of crime, importance of cost of crime.

Серед усього різноманіття соціальних явищ, котрі зустрічаються у сучасному світі, злочинність завдає чи не найбільшої шкоди суспільству та державі. Національні віктимологічні опитування вказують на те, що майже кожен 5-6 мешканець Європи щорічно стає жертвою злочину [1]. Такий високий рівень віктимізації населення впливає не тільки на поведінку людей, а й на стан суспільства та економіки в цілому. Мова йде про шкоду, прямо чи опосередковано

завдану злочинною діяльністю, а також про витрати на утримання правоохоронних органів, судів тощо. Все це умовно може бути названо «ціною злочинності».

У багатьох розвинутих країнах державні органи витрачають значні кошти для визначення ціни злочинності, щоб використовувати цей показник у аналітичній діяльності під час планування заходів боротьби із самою злочинністю. Відомості щодо ціни злочинності, як правило, знаходяться у цих країнах у відкритому доступі. В Україні ж не тільки немає аналогічних відомостей, а взагалі державні органи нехтують цим важливим кримінологічним показником [2, с. 64].

Але ж у чому саме полягає важливість обчислення ціни злочинності для суспільства та сучасної держави у цілому? Можемо навести декілька прикладів. Так, у лютому 2015 року на сайті одного з найвідоміших французьких видань «Фігаро» були опубліковані результати наукових досліджень, відповідно до яких щорічна шкода від злочинності у Франції складає 150 млрд євро, що складає 7,5% ВВП цієї країни [3]. Але нашої уваги заслуговують саме не отримані цифри, а те, як ці показники можуть бути використані у боротьбі із злочинністю.

Ніхто не буде заперечувати той факт, що ресурси, які держава може виділити на боротьбу із злочинністю, є обмеженими і саме тому формування економічно оптимальної кримінальної політики сьогодні стає одним з найголовніших кримінологічних завдань.

Завдяки аналізу великої кількості статистичної інформації керівник досліджень зміг довести, що 30 тисяч додаткових місць у французьких в'язницях змогли б допомогти зменшити злочинність у Франції на 15%. Для того, щоб створити ці 30 тисяч додаткових місць, уряд Франції мав би витратити 1 млрд євро, однак загальна вигода для суспільства склала би 11 млрд євро.

Таким чином, розробка проблеми ціни злочинності має велике значення, бо саме завдяки їй держава може отримати економічно виражену мотивацію запобігання злочинності, а це є однією з найсильніших мотивацій в історії людства. Тобто мова йде про те, що відомості про ціну злочинності можуть сприяти формуванню чіткої концепції кримінальної політики держави, а також визначенню тієї суми коштів, яку краще витратити на запобігання злочинності сьогодні, ніж на ліквідацію її наслідків завтра [4, с. 247].

Крім того, ціна злочинності може бути використана для визначення ступені суспільної небезпечності кримінальних правопорушень. Як правило, індекс суспільної небезпечності того чи іншого злочину вираховується за допомогою загальної кількості злочинів певного складу, зареєстрованих на даній території за даний період часу, та розміру покарання, призначеного судом [5, с. 164]. Однак цей метод не може повністю відобразити реальну суспільну небезпечність злочинності, тому що до уваги не береться об'єктивний масштаб завданої шкоди. Наприклад, у разі вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину при наявності певних пом'якшуючих обставин, суд може призначити доволі низький строк позбавлення волі, хоча шкода від цього злочину могла бути значною. Ще більше питань виникає стосовно співставлення покарань за умисні та необережні злочини, у результаті яких настають однакові соціальні наслідки та завдається одна й та ж сама шкода.

Дуже важливо знати реальні масштаби кримінальної загрози. Так, наприклад, в Україні як один злочин розглядається подія злочину, навіть якщо вона завдала шкоди багатьом особам. У США ж облік подібних діянь здійснюється не за діями, а за жертвами. Так, якщо у результаті крадіжки постраждало декілька осіб, у США буде зареєстрована кількість крадіжок, котра дорівнює кількості постраждалих [5, с. 124]. Тобто статистична картина злочинності в Україні є дещо спотвореною. Так само спотворюється і відомості щодо ступеня суспільної небезпечності того чи іншого злочинну, коли він обчислюється, наприклад, за розміром покарання, призначеного судом. Якщо ж у формулу розрахунку ступеня суспільної небезпечності злочини

додати параметри, котрі б відображали ціну злочинності, це б сприяло отриманню більш об'єктивної кримінологічної інформації.

Також слід зазначити, що в Україні ведеться облік лише матеріальних збитків від злочинів, однак порядок їх підрахунку та групи злочинів за цими збитками в офіційній статистиці не відображаються. Хоча це є надзвичайно важливим для кримінологічної науки та системи запобігання злочинності, бо більш детальне відображення збитків від злочинних діянь за окремими групами злочинів надасть можливість обирати необхідні запобіжні заходи та побачити найбільш криміналізовані сфери суспільного життя [6, с. 210].

Отже, можемо говорити про дійсно велику значущість такого недооціненого на теренах нашої країни показника як ціна злочинності. Органи державної влади повинні зрозуміти, що для формування дійсно міцної та успішною кримінальної політики, треба не тільки обчислювати цей показник, а й активно використовувати його на користь суспільства та держави в цілому.

Список використаних джерел:

1. Kesteren, J.n. van, Mayhew, P., Nieuwbeerta, P. (2000). Criminal Victimization in Seventeen Industrialised Countries: Key-Findings from the 2000 International Crime Victims Survey, WODC, The Hague 221 pages. – URL: https://www.researchgate.net/publication/47734799_Criminal_Victimization_in_Seventeen_Industrialised_Countries_Key_findings_from_the_2000_International_Crime_Victims_Survey (дата звернення: 04.11.2018).
2. Головкін Б.М. Поняття, предмет, система кримінології та її завдання на сучасному етапі розвитку // Питання боротьби зі злочинністю. – Вип. 28. – 2014. – С. 59-68.
3. Jacques Bichot. La délinquance estimée à 150 milliards d'euros par an. – URL: <https://tinyurl.com/yb9yjet8> (дата звернення: 04.11.2018).
4. Бабаев М.М., Квашич В.Е. Цена преступности: проблемы теории и практики // Российский криминологический взгляд. – 2009. – № 2. – С. 246–259.
5. Овчинский В.С., Кондратюк Л.В. Криминологическое измерение / под ред. К.К. Горяинова. – М., 2008. – 272 с.
6. Сметаніна Н. В. «Ціна» злочинності в сучасній кримінології: нові виклики для суспільства / Н. В. Сметаніна // Порівняльно-аналітичне право: електрон. наук. фах. вид. – 2015. – № 2. – С. 208–210. – Режим доступу : http://www.pap.in.ua/2_2015/63.pdf (дата звернення: 13.11.2018).

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018